

Сучасне організаційно-правове забезпечення управління державною службою в Україні: світовий досвід та українські реалії

Анатолій Француз,

Герой України,

*Заслужений юрист України, доктор юридичних наук, професор,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,*

e-mail: AnatoliyFJ@krok.edu.ua,

ORCID: 0000-0003-2861-1252

Павло Марченко,

студент юридичного факультету,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: marchenkops@krok.edu.ua

Державна служба є важливим елементом управління в будь-якій країні, який гарантує виконання державних функцій та реалізацію державної політики. Відповідно до змін у соціально-економічному середовищі та міжнародного досвіду Україна модернізує та реформує організаційну і правову систему управління державною службою. Організаційно-правова база державної служби адаптується до європейських стандартів, що є частиною загальної тенденції України до інтеграції в ЄС. Це передбачає дотримання принципів верховенства права, політичної нейтральності державних службовців, прозорості процедур і належного управління.

Україна продовжує проводити реформи державної служби, спрямовані на підвищення її ефективності та поліпшення якості державних послуг. Основним документом, що регулює цю сферу, є ухвалений у 2015 році Закон України «Про державну службу», який встановлює стандарти професійності, прозорості та підзвітності державної служби; з 2014 року для координації реформи було створено нові органи управління, зокрема Національне агентство державної служби України (НАДС). Важливим елементом реформ є децентралізація. Це створює нові проблеми у сфері організаційної та правової підтримки державних службовців, особливо в галузі координації та навчання на місцевому рівні.

Українська держава робить кроки щодо зниження рівня корупції на державній службі, зокрема вдосконалює механізми контролю за доходами та витратами державних службовців і підвищує прозорість їхньої діяльності.

Правова та інституційна база передбачає механізми підвищення кваліфікації державних службовців. Державна служба потребує висококваліфікованих кадрів, здатних адаптуватися до мінливих умов і відповідати на сучасні виклики. Важливу роль у цьому контексті відіграють освітні програми, навчання та кваліфікація.

Цифровізація - одна з актуальних тенденцій у розвитку державної служби. Україна активно розвиває системи електронного уряду, такі як «Дія», «Прозорро» та портал «Резерв+». Це вимагає нових навичок і додаткової нормативної бази для державних службовців. Попри ці успіхи, організаційна та правова підтримка державної служби в Україні стикається з низкою проблем, включно з недостатнім

фінансуванням, відсутністю мотивації персоналу та затримками в проведенні процедурних реформ. Однак ситуацію можна поліпшити, продовжуючи реформи та враховуючи міжнародний досвід.

Успішні системи державної служби в багатьох країнах засновані на принципі меритократії, коли висококваліфіковані фахівці призначаються на посади на основі конкурсного відбору. Такий підхід сприяє підвищенню ефективності управління та знижує ризик корупції. У багатьох європейських країнах державна служба також орієнтована на надання послуг на місцевому рівні, що досягається за рахунок централізації. Це допомагає оптимізувати управління ресурсами та враховувати місцеві потреби.

Згідно зі світовим досвідом, безперервне нарощування потенціалу та навчання відіграють важливу роль у підвищенні кваліфікації державних службовців; країни ЄС впровадили національні програми з розвитку кар'єри та безперервного навчання державних службовців. Загалом, багато країн розвивають електронний уряд для підвищення прозорості та ефективності державної служби. Такі країни, як Сінгапур, Естонія і Південна Корея, є лідерами з впровадження цифрових платформ, які полегшують взаємодію між урядом і громадянами.

У великих демократичних країнах державна служба функціонує незалежно від політичних змін. Наприклад, у Канаді та Австралії чітко прописаний принцип політичного нейтралітету, що дає змогу співробітникам працювати стабільно, незалежно від зміни уряду. Країни з добре розвиненою системою державної служби, такі як Нова Зеландія і Данія, мають ефективні антикорупційні механізми, включно з чіткими положеннями про прозорість і суворими законами про етику. Це знижує ризик корупції та підвищує довіру суспільства до державних інститутів.

На сучасному етапі питання побудови і розвитку самостійної, незалежної, правової, соціальної, демократичної держави є найбільш актуальним. Органи державної влади в Україні повинні визначати не пошук кінцевого результату, як основне своє завдання, а поетапно, поступово, шляхом внесення поправок до правозастосовчої практики, виправлення, вдосконалення окремих законодавчих актів з метою збільшення ефективності їх дії, будувати правову державу. Надаючи пріоритет поетапним змінам, досягаються кращі результати, ніж коли ставиться нездійсненна мета і не впроваджуються методи її досягнення, посиляючись при цьому на перехідний період країни.

Загалом система державної служби в Україні досягла значного прогресу в реформуванні, але все ще потребує вдосконалення для досягнення європейських стандартів. Кадрова політика на державній службі визначає мету, завдання, основні напрями та принципи діяльності державних органів, основні критерії їхнього оцінювання, шляхи вдосконалення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, раціонального використання людських ресурсів.

Ключові слова: 1. Держава 2. Реформи 3. Державна служба.

Список використаних джерел

1. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015. №889-VIII URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення 08.11.2024).
2. Адамчук С.В. Соціально-психологічні аспекти професійного розвитку державних службовців в Україні: автореф.дтс. на здобуття наук. ступеня канд.наук з держ. упр.:25.00.03 «Державне управління / 2015р.
3. Антонова О.В. Стратегічна компетентність державних службовців: монографія. Дніпро, ДРІЛУ НАДУ. – 2017.
4. Француз А.Й., Костюк Н.П. Поняття ефективності правозастосовчої діяльності, URL <https://dspace.krok.edu.ua/server/api/core/bitstreams/aa396884-6969-42fb-80e5-35dc0bed906b/content> (дата звернення 23.11.2024).